Wniosek o zajęcie jednoznacznego stanowiska w sprawie kompostowania zawartości przydomowych oczyszczalni ścieków

Zwracamy się o przedstawienie pisemnego stanowiska, w granicach właściwości Organu, co do zgodności z prawem możliwość wypompowywania i kompostowania na terenie nieruchomości zawartości przydomowych oczyszczalni ścieków. Zależy nam przede wszystkim na odpowiedzi dotyczącej oczyszczalni biologicznych jednokomorowych, w których w obrębie jednej komory zachodzą procesy oczyszczania i gromadzony jest osad lub mieszanina ścieków i osadu.

Przedmiotem zapytania jest to, czy właściciel nieruchomości może legalnie zastąpić odbiór zawartości oczyszczalni przez uprawnionego przedsiębiorcę jej pompowaniem do własnego kompostownika (oddzielnego urządzenia lub połączonego z oczyszczalnią), a następnie wykorzystywać powstały materiał na działce.

I. Przypadki technologiczne wymagające osobnej odpowiedzi

A. **Oczyszczalnia jednokomorowa** — Z jednej komory pobierana jest mieszanina cieczy, zawiesiny i osadu, którą następnie pompuje się do kompostownika znajdującego się na działce.

B. **Oczyszczalnia jednokomorowa — wydzielony osad** — Z tej samej komory okresowo lub automatycznie pobiera się osad z jej określonej strefy, bez osobnego osadnika, po czym przekazuje się go do kompostownika.

C. **Reaktor biologiczny SBR bez odrębnego osadnika** — Osad nadmierny jest automatycznie przekazywany z reaktora do odrębnego albo zintegrowanego kompostownika.

D. **Oczyszczalnia z osadnikiem** — Zawartość osadnika wstępnego lub innego wydzielonego osadnika jest przekazywana do kompostownika.

Podstawy wątpliwości prawnych

Art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach definiuje nieczystości ciekłe m.in. jako ścieki przejściowo gromadzone w osadnikach instalacji przydomowych oczyszczalni ścieków. Z kolei art. 5 i 6 tej ustawy regulują obowiązki właścicieli nieruchomości związane z prawidłowym pozbywaniem się nieczystości i dokumentowaniem usług.

W piśmie Ministerstwa Infrastruktury z 21 listopada 2025 r., znak DGW-5.0530.6.2025, wskazano, że osady pochodzące z osadników przydomowych oczyszczalni nie spełniają definicji komunalnych osadów ściekowych, lecz odpowiadają definicji nieczystości ciekłych.

Wątpliwości dotyczą także art. 27, art. 30 ust. 2 pkt 3, art. 41, art. 45 oraz art. 96 ustawy z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, w szczególności zakresu kompostowania na potrzeby własne, przetwarzania odpadów i warunków stosowania komunalnych osadów ściekowych.

Zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach Art. 3. [Słowniczek ustawowy] Ilekroć w ustawie jest mowa o: komunalnych osadach ściekowych - rozumie się przez to pochodzący z oczyszczalni ścieków osad z komór fermentacyjnych oraz innych instalacji służących do oczyszczania ścieków komunalnych oraz innych ścieków o składzie zbliżonym do składu ścieków komunalnych. Jeśli osady trafiające do kompostownika spełniają definicję komunalnych osadów ścieków proszę o wskazanie wytycznych dotyczących stosowania komunalnych osadów ścieków na terenie działki budowlanej w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej w szczególności biorąc pod uwagę art. 45 Ustawy o odpadach Zwolnienia z obowiązku uzyskania odpowiednio zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów]. Zgodnie z ustawą o Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Art. 2. 1. Ilekroć w ustawie jest mowa o: 1) nieczystościach ciekłych – rozumie się przez to ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych lub osadnikach w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków. Ustawodawca jednoznacznie zaliczył ścieki gromadzone w osadnikach przydomowych oczyszczalni ścieków do kategorii nieczystości ciekłych. Nie dopuścił możliwości braku osadnika w przydomowej oczyszczalni ścieków. Jednocześnie nałożył na gminy obowiązek określenia częstotliwości ich opróżniania. Oznacza to, że przepisy przewidują obowiązek regularnego pozbywania się zgromadzonych nieczystości ciekłych, a nie możliwość całkowitego zaniechania opróżniania oczyszczalni. Art. 6. 1. Właściciele nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych, oraz właściciele nieruchomości, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy, wykonując obowiązek określony w art. 5 ust. 1 pkt 3b, są obowiązani do udokumentowania w formie umowy korzystania z usług wykonywanych przez: 1) gminną jednostkę organizacyjną lub przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych lub 2) gminną jednostkę organizacyjną lub przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, wpisanego do rejestru działalności regulowanej, o którym mowa w art. 9b ust. 2 – przez okazanie takich umów i dowodów uiszczania opłat za te usługi. 7. Wójt, burmistrz, prezydent miasta wydaje z urzędu decyzję, w której ustala: 1) obowiązek uiszczania opłat za odbieranie odpadów komunalnych lub opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków; 2) wysokość opłat wyliczonych z zastosowaniem stawek, o których mowa w ust. 2; 3) terminy uiszczania opłat, o których mowa w pkt 1; 4) sposób i terminy udostępniania pojemników, zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków w celu ich opróżnienia lub worków w celu ich odebrania. Ponadto jeśli Organ uzna, że odpompowywanie osadów do przydomowych kompostowników lub innych kompostowników umieszczonych w gruncie jest zgodne z prawem proszę o informację, czy odciek z kompostowanych osadów ściekowych może trafiać do gruntu. Z uwagi na wysoki stopień zanieczyszczenia (zawiera znaczne ilości substancji organicznych ChZT i BZT5, związków biogennych (zwłaszcza azotu amonowego i fosforu) oraz zawiesiny) oraz potencjalna obecność patogenów (w początkowej fazie procesu w odcieku

mogą występować mikroorganizmy chorobotwórcze oraz jaja pasożytów obecne w surowych osadach) proces kompostowania powinien odbywać się w odpowiednio przystosowanych, szczelnych urządzeniach, zabezpieczających przed przedostawaniem się odcieków do gruntu i wód podziemnych. Materiał pochodzący z nieczystości płynnych nie staje się automatycznie bezpiecznym nawozem. Deklaracje o kompostowaniu nie potwierdzają higienizacji; liczy się przebieg procesu, badania i sposób postępowania z odciekiem.

Ponadto zgodnie z 3. Art. 96 ust. 12 pkt 10 ustawy o odpadach istotnie zakazuje stosowania komunalnych osadów ściekowych bliżej niż 100 m od ujęcia wody, domu mieszkalnego lub zakładu produkcji żywności. Dotyczy to stosowania materiału prawnie zakwalifikowanego jako komunalny osad ściekowy. Osady pochodzące z osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni należy traktować jako nieczystości ciekłe w rozumieniu ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach; nie uznano ich za „komunalne osady ściekowe" w rozumieniu przywołanej ustawy o odpadach. W związku z powyższym brak możliwości opróżnienia zawartość zwykłego osadnika przydomowej oczyszczalni ścieków lub kompletnej oczyszczalni jednokomorowej do kompostownika przydomowego na działkę.

W związku z powyższym proszę o jednoznaczne odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czy w przypadku A właściciel nieruchomości może legalnie wypompować zawartość oczyszczalni jednokomorowej do własnego kompostownika zamiast przekazać ją uprawnionemu podmiotowi? Proszę o odpowiedź TAK albo NIE oraz wskazanie podstawy prawnej.

2. Czy taka możliwość istnieje w przypadku B, gdy producent nazywa pobierany materiał „osadem nadmiernym" lub „osadem biologicznym", mimo że pochodzi on z jednej komory oczyszczalni? Czy sama nazwa technologiczna zmienia jego kwalifikację prawną?

3. Czy w przypadku C — reaktora SBR bez wydzielonego osadnika — automatyczne przekazywanie osadu do zintegrowanego lub odrębnego kompostownika jest prawnie dopuszczalne? Jeżeli tak, na jakich warunkach i na jakiej podstawie prawnej?

4. Czy zawartość osadnika w przypadku D może być kompostowana na działce właściciela zamiast wywożona przez uprawnionego przedsiębiorcę? Czy stanowisko Ministerstwa Infrastruktury z dnia 21 listopada 2025 r. oznacza, że taki sposób postępowania jest niedopuszczalny?

5. Jak należy zakwalifikować prawnie ciecz lub osad znajdujące się w zbiornikach w wariantach A–D? Czy są to nieczystości ciekłe w rozumieniu ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach? Czy właściciel ma obowiązek ich okresowego opróżniania i przekazywania uprawnionemu podmiotowi? Proszę wskazać podstawę prawną.

6. Czy art. 30 ust. 2 pkt 3 ustawy o odpadach, dotyczący kompostowania na potrzeby własne, albo zwolnienia określone w art. 45 tej ustawy mogą stanowić podstawę do kompostowania

materiału pochodzącego z wariantów A–D? Jeżeli nie, proszę wskazać przepisy wyłączające taką możliwość.

7. Czy używanie kompostownika — jako osobnego urządzenia na działce albo jako elementu połączonego z oczyszczalnią — zwalnia właściciela z obowiązku opróżniania osadnika oraz posiadania umów i dowodów wykonania usług odbioru nieczystości ciekłych?

8. Jak należy zakwalifikować kompostownik przeznaczony do przyjmowania zawartości przydomowej oczyszczalni ścieków? Czy stanowi on integralną część oczyszczalni, odrębne urządzenie budowlane, instalację do przetwarzania odpadów czy inny obiekt? Czy jego budowa lub użytkowanie wymaga zgłoszenia, zezwolenia, pozwolenia albo zachowania określonych odległości od budynków, granic działki, studni i ujęć wody? Proszę wskazać konkretne podstawy prawne.

9. Czy materiał powstały po zakończeniu procesu kompostowania może być legalnie wykorzystywany na terenie tej samej nieruchomości, np. do użyźniania gleby lub nawożenia roślin? Jakie badania, parametry jakościowe i warunki higienizacji muszą zostać spełnione, aby takie wykorzystanie było zgodne z prawem?

10. Czy odcieki powstające w trakcie kompostowania mogą być odprowadzane bezpośrednio do gruntu? Jeżeli nie, jakie wymagania dotyczą ich gromadzenia i zagospodarowania? Czy dopuszczalne jest odprowadzanie ich z powrotem do reaktora biologicznego oczyszczalni?

11. Czy dokumentacja techniczna producenta oczyszczalni, w której przewidziano automatyczne przekazywanie osadu do zintegrowanego kompostownika i eksploatację urządzenia bez okresowego wywozu osadu przez uprawnionego przedsiębiorcę, jest wystarczająca do uznania takiego rozwiązania za zgodne z prawem? Czy konieczne są dodatkowe decyzje, opinie, pozwolenia lub badania? Jakie dokumenty powinien przedstawić producent lub właściciel?

12. Czy Organ spotkał się z przypadkami zgłoszenia, realizacji lub kontroli przydomowych oczyszczalni wyposażonych w kompostowniki, w których przewidziano kompostowanie osadów na terenie nieruchomości bez okresowego wywozu? Jeżeli tak, proszę o informację, czy rozwiązania te były akceptowane, czy zgłaszano zastrzeżenia. Proszę również o udostępnienie posiadanych stanowisk, wytycznych, opinii prawnych, decyzji lub wyników kontroli dotyczących tego zagadnienia.

BAMAR TECH Sp. J.
BAMAR TECH B.CZUB, M.WOLNIK
Berzyna 91, 64-200 Wolsztyn
NIP 9231695024 Regon 360950004
tel. 500 503 878, www.bamartech.pl

Załączniki:

1. Pismo: DGW-5.0530.6.2025 Ministerstwo Infrastruktury Departament Gospodarki Wodnej